

Posamezne številke: Na-
vadno Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

TABOR izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
daljnim naslednjega dne ter stane
mesečno po pošli D 10.—, za ino-
nemstvo D 18.—, dostavljen na dom
D 11.—, na izkaznice D 10.—
Inserti po dogovoru.

Naroča se pri upravi TABORA,
MARIBOR, Jurčičeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke: Na-
vadno Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

UREDNIK: O. se nahaja v Mari-
boru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon interurb. št. 276.
OPRAVA se nahaja v Jurčičevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. Št. poslovalnice in ra-
čun št. 11.787.

Na naročila brez donarja se ne
ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

ca. lica

Maribor, torek 9. maja 1922.

Številka: 105.

Ljuba Davidović venskih demokratih.

V četrtkovi številki »Demokratije«
objavlja predsednik Demokratske
stranke in naš odlični vodilni politik
Ljuba M. Davidović svoje vtise iz Lju-
bljane in Slovenije. Prinašamo nje-
gov članek v celoti:

Bili smo v Ljubljani. Petorica nas
je bila. Nismo bili le med prijatelji,
marveč med brati, pravimi, iskrenimi
brati. Veseli in ponosni smo na to
bratstvo.

Govorili smo o strankinih zadevah,
govorili smo o reševanju vprašanj, ki
so sedaj v naši državi na dnevnem re-
du. Organizacija strank, ki služijo dr-
žavi in njenim velikim interesom, ni
nič drugega kot organizacija službe
domovini. Demokratska stranka je for-
mirana in tudi obstoja radi te službe.
Domovina pred vsem, domovina pred
vsakim. Temu principu služimo z vso
zvestobo.

Naša stranka ni v Sloveniji močna.
Imamo samo tri poslance. A če ni mo-
čna danes, bo močna jutri. Gotovo je,
da bo jutri močnejša kakor je danes,
to je napredek, to je naše utemeljeno
upanje. To upanje pa je osnovano na
smotrenih in stabilnih temeljih, ki se
na njih izvršuje delo naše stranke. —
Poleg njenega programa se odlikujejo
nekateri koristne in pametno zamišlje-
ne naprave, v katerih naši prijatelji
neutrudno delajo.

Obiskali smo njihove ljudske knjiž-
nice. Pet jih je. Skozi teh pet knjižnic
grede stotisoč čitateljev: moški, žen-
ske, otroci. Knjige so razposojene. One
ne samo da vzdržujejo in širijo pisme-
nost v širjih ljudskih slojih, ampak
vplivajo tudi vzgojevalno. Knjižnice
so po številu svojih knjig in po številu
svojih prostorov majhne, toda po re-
zultatih, ki jih dosežejo, so velike. —
Ljubljana in Slovenija sploh lahko v
tem oziru služi za vzgled vsem ostalim
krajem naše države. Ona mora biti
v tem oziru vzor našim prijateljem.

Sokolstvu posvečajo v Sloveniji po-
srebno pozornost, zlasti pa še naši pri-
jatelji. Tu imajo Sokoli svoj dom. So-
kolstvo je predstavitelj narodnega je-
dinstva, »Sokol« je simbol svobode. —
Naši mladi prijatelji prednjačijo pri
delu za Sokola. To delo je toliko bolj
vidno, ker mora tekmovali, da ne re-
kem: boriti se z »Orlik«, ki so čisto kle-
rikalna naprava. Orel je car, Sokol je
bil in ostane junak brez strahu in na-
pake. Vsi carji niso junaki. Mi slutimo,
čegava bo zmaga. Krepko in odločno
naprej, naši mladi prijatelji!

Ljubljana ima tudi svoj dijaški
dom. Dobrodelna naprava. Slovenci
brez razlike radi pomagajo svojemu
dijaštvu, zlasti siromašnemu. Dom je
čista, udobna, higijenično urejena hiša.
V njem imajo dijaški vse, kar potrebu-
jejo. Kolikor smo opazili in kolikor
smo poučeni, se Ljubljančani niso za-
man zavzemali za nje, zakaj njihovi
dijaki so pridni fantje.

Ta lepa skrb za dijaštvo izvira iz
njihove ljubezni do univerze. Ona je
Ljubljanka vseh Slovencev. Vsi jo ima-
jo radi, vsi bi ji hoteli pomoči. Obiska-
li smo jo in videli, kako se tam znova
potrjuje stara resnica: vsaki začetek je
težak! Univerza je šele začela živeti.
Nima potrebnih prostorov, nima svo-
jega poslopja, nima potrebnih zbirk in
popolne knjižnice. Predvsem pa se o-
paža dvojce: kako vsi skrbje, da bi se
boljšala in kako upajo, da bo boljša.
In tudi bo. Najboljše jamstvo za to je
rektor g. Krek z gospodi dekani posa-
meznih fakultet, ki so zelo navdušeni
za svojo mlado univerzo. Tudi gospodj
za profesorji pomagajo s celim srcem. —
Naša država je dolžna obilno podpo-
moči to mlado kulturo napravo. Čim

Beograjske politične vesti.

Interpelacija radi genovske konference.

ZM Beograd, 8. maja. V parla-
mentarnih krogih se govori, da bo v na-
rodni skupščini bližnje dni vložena inter-
pelacija na ministrskega predsednika
Pašića o genovski konferenci. V parla-
mentarnih krogih vlada posebno začu-
denje, kako je mogla vlada dovoliti, da
je italijanski torpedni čoln vozil v Bu-
dimpešto, daširavno Italija nima pravice
se s svojim vojnim brodom gibati v
donavskih vodah.

Budžet ministrstva za narodno zdravje.

ZM Beograd, 8. maja. Včeraj je
finančni odbor razpravljal o budžetu mi-
nistrstva za narodno zdravje. Budžet iz-
naša približno 100 milijonov dinarjev.
Odbor je nekoliko skrajšal posamezne
postavke in določil, da se za 50% zniža-
jo draginske doklade onih bolniških u-
službencev, ki imajo v bolnicah brezpla-
no hrano in stanovanje. Na ta način se
bo dalo naštetiti znatne svote. Samo v
Sloveniji iznašajo ti prihranki 1.158.000
dinarjev. Zneski, ki se bodo pri tem pri-
štedili, se bodo uporabljali za nabavo
materijala bolnišnicam in tako ne bo tre-
ba na drug način iskati kreditov. — Na
to je finančni odbor razpravljal tudi o

proračunu ministrstva zunanjih zadev.
Razvila se je daljša diskusija. Budžet iz-
naša čez 33 milijonov dinarjev.

Italijansko-jugoslovanska pogajanja.

ZM Beograd, 8. maja. Iz Genove
poročajo, da je rimska »Tribuna« obja-
vila vest o doseženem sporazumu glede
Zadra. Po tej vesti bo tvoril Zader z o-
kolico svobodno cono. Reško vprašanje
se vedno ni rešeno, ker italijanska dele-
gacija ni mogla doseči z jugoslovansko
delegacijo sporazuma glede Baroša. Ju-
goslovanski krogi so mnenja, da se to
vprašanje ne bo dalo rešiti brez arbi-
traže. Za slučaj, da res pride do sporazu-
ma gde Zadra, bodo Italijani baje eva-
kuirali tretjo dalmatinsko cono in pa Su-
šak, da bi se tako izognili arbitraži.
(Vesti »Tribune« je treba presojati z vso
rezervo. Op. ur.)

Pred izpolnitvijo državnega sveta.

ZM Beograd, 8. maja. Vprašanje
o izpolnitvi državnega sveta bo pred-
loženo tekom prihodnjega tedna posa-
meznim klubom. Stranke bodo na to
predložile svoje kandidate. Po tem bo
kralj določil polovico in parlament dru-
go polovico državnih svetnikov.

Pred odgoditvijo genovske konference.

Genovska konferenca se odgodi.

DKU Pariz, 7. maja. »Echo de
Paris« piše, da lahko že računamo s
tem, da bo genovska konferenca v to-
rek zaključena in na to preložena na
nekoliko mesecev. Tekom te pavze bo
odposlana v Rusijo komisija finančnih
strokovnjakov. Oficijelni krogi še niso
opustili upanja, da bo leta Francija in
Belgija pridržali memorandum, tudi če
si bo leta v členu 7. zagotovili gotove
pridržke ter da se bo na ta način še da-
la ohraniti enotna zavezniška fronta.
Vsi pa priznavajo, da bo čez par me-
secev zopet treba reševati rusko vpra-
šanje.

Govorice angleških krogov.

DKU Genova, 7. maja. V angleš-
kih krogih se govori, da se Francija,
Anglija in Belgija približujejo načrtu,
naj bi se morebiti poslala v Rusijo
mednarodna finančna komisija. V
drugih krogih pa opozarjajo na to, da
ima Lloyd George načrt, brezobzirno
določiti in povdariti, kdo je kriv, da
bo konferenca končala z neuspehom.

Barthoujeva izjava žurnalistom.

DKU Genova, 7. maja. Barthou
je izjavil angleškim žurnalistom, da
Francija nima namena pokopati kon-
ference. Če bo potekla brez uspeha, ne
bo tega krivila Francija, na katero ho-
čejo posamezne države zvrniti vso
krivdo. Odločitev je sedaj v rokah rus-
ke delegacije. Memorandum nedvomno
predstavlja minimum zahtev, ki so jih
zavezniški upravičeni staviti. Rusija
ima sedaj odgovoriti na kratko: »da«
ali »ne« in neodvisno od belgijskih
pridržkov. Druge poti za Rusijo ni.
Očividno je, da imajo Francija, Bel-
gija in Anglija različna stališča o
vprašanju lastnine, a Francija se je
odločila za belgijsko stališče, ker je
logičnejše in bolj odgovarjajo sklepom v
Cannesu. S to Barthoujevo izjavo se je
čutila prizadeto angleška delegacija in
je podala protizjavo, ki v nji povdar-
ja, da se zavaruje pred očitki, češ, da
Anglija noče s potrebno odločnostjo
ščiti načela zasebne lastnine.

Poročilo »Journal des Débats«.

DKU Pariz, 7. maja. »Journal des
Débats« piše: Iz Genove prihajajo ve-
sti, ki se ujemajo v eni točki: »Lloyd

George vidi že v naprej fiasko konfe-
rence in dela že sedaj na to, kako bi
Franciji, zlasti pa Poincaréju naprtil
odgovornost zanj. Po vseh časopisnih
vesteh je neizogibna kriza francosko-
angleških odnosov, odkar hoče Lloyd
George obnoviti svetovno trgovino na
škodo Francije in na stroške repara-
cij. — »Liberté« zastopa stališče, da
smo stopili v krizo alianse. V Genovi
se je pričelo delati na to, da bi se zbr-
sali spomini na vojno in se hoče iti
tudi preko vojnega zavezništva. Ni se
tedaj čuditi, če nastopajo nova načela.
Prvo znamenje je bil nemško-ruski do-
govor in ker ta, nevarna zveza ni na-
pravila od strani ostalih vlad nobene
resnejše reakcije, je postala izhodišče,
okoli katerega se bo za nekaj časa kri-
stalizirala nova Evropa.

Predlog poljske delegacije.

DKU Pariz, 7. maja. »Echo de Pa-
ris« javlja iz Genove: Govori se, da
bo poljska delegacija predlagala, naj
bi se genovska konferenca preložila.

Lloyd George bo poročal.

DKU Pariz, 7. maja. »Petit Pa-
risien« poroča, da bo imel Lloyd George
v prihodnjem plenarnem zborova-
nju daljši govor, v katerem bo povdar-
ril, koliko in s kakimi sredstvi se je
delalo na to, da bi se vzpostavil mir v
Evropi. Na predivi in stvarni način
bo konstatiral, da je vse prizadevanje
brezuspšno zaradi stališča ruske de-
legacije in vsled težav, ki jih delajo
gotove antantne države (tu misli pred
vsem Francijo. Op. ured.)

Razgovor Lloyda Georgea in Čičerina.

DKU Genova, 7. maja. Kakor se
javlja, je bil včerajšnji razgovor Lloyd-
da Georgea s Čičerinom nenavadno dra-
matičen in je pokazal celo vrsto na-
sprotij med obema državnikoma. Po
teh vesteh je Čičerin zahteval od Lloyd
Georgea izjavo glede posojila Rusiji,
ki bi naj iznašalo tri milijarde zlatih
rubljev, svoto, ki je po sodbi antantnih
krogov ne more posoditi nobena drža-
va. Povrh tega je Čičerin zahteval ta-
ke kredite, ki bi bili mogoči edinole v
vojnem času.

silnejše so prosvetne luči, tem svetlej-
ša bo narodna bodočnost. Na svojem se
ne more in ne sme štediti; to bi ne bila
pametna štednja.

Naši prijatelji imajo svoje pevsko
društvo ter vzdržujejo tudi diletantsko
gledališče.

Vse te naprave se lepo razvijajo in
lepo napredujejo.

Naši prijatelji v Beogradu in v no-
tranjosti naj se ugledajo v to delo na-
ših prijateljev iz Ljubljane. Nam se
knjižnice še potrebnije kakor sloven-
skemu delu našega naroda. On ima ze-
lo mali odstotek nepismenih.

Jako bi se razveselili, če bi naši od-
bori v notranjosti započeli z enakim
delom. Apeliramo zlasti na naše prija-
telje učitelje, da začno delati. Ustanav-
ljanje skromnih knjižnic in čitalnic in
pripranje predavanj bodi začetek dela
za narodno prosveto, katerega mora
Demokratska stranka podpreti z vso
svojo močjo. Na delo, prijatelji!

Dr. R. Pipuš:

Stanovanjsko vpra- šanje.

(Dalje.)

II.

Da se da stanovanjski bedi in po-
manjkanju lokalov v obče odpomoči
samo z živahno stavbeno podjetnostjo,
to prepričanje je danes precej splošno.
Zelo različna pa so še mnenja, kako se
naj poizvi stavbena podjetnost. Vlada
skuša s prisilnimi sredstvi vplivati na
sloje, ki imajo po njenem mnenju za
to potrebna sredstva, da gradijo hiše.
Do zdaj ta vladna akcija ni rodila ve-
liko uspeha. Kakor pri vseh prisilnih
akcijah na gospodarskem polju, tako
tudi od te vladne akcije ni pričakovati
zadovoljivega uspeha. Nekaj bode se
vsakakor doseglo, gotovo pa se s tem
stanovanjska beda ne bo odpravila.

Razvoj vsake gospodarske panoge se
navadno pospešuje najbolje s svobod-
nim gibanjem in s tem, da se podjet-
niku nudi upanje na kolikor toliko za-
nesljive in začasne dobičke. Tudi stav-
bena podjetnost bode oživela šele ta-
krat, ko bode podjetniku, ki investira
svoj kapital v hiše, zagotovljeno pri-
merno obrestovanje njegove glavnice.
Danes tega ni in vsled tega tudi ni
stavbene podjetnosti. Tudi olajšave,
katere objavlja vlada novim gradbam,
stavbene podjetnosti ne morejo poživiti,
zlasti ne, če se vladne naredbe men-
jajo od dne do dne.

Dne 1. januarja 1923. stopi v velja-
vo novi zakon, ki nekoliko rahlja oko-
ve, v katere so tačas vkovani lastniki
hiš. A napredek nasproti sedanjemu
stanju je neznamen. Vsled tega tudi od
tega novega zakona ni pričakovati pri-
mernega poživljenja stavbene podjet-
nosti, zlasti, ker je novemu zakonu že
danes zagotovljena 2letna veljavnost.

Da se zagotovi podjetniku primerno
obrestovanje glavnice, ki jo investira
v hiše, za to je nujno potrebno, da se
času primerno zvišajo najemnine. —
Prav je sicer, da skrb vlada za revnej-
še sloje in jih podpira tudi v stanova-
njem vprašanju. Med take revnejše
sloje pa ne spadajo niti približno vsi
najemniki. Med te revnejše sloje bi bilo
šteti le državne upokojence, državne
nameščence in dninarje. Če pa skuša
država vsem najemnikom brez razlike
njihovega stanu in njihovih dohodkov
na stroške lastnikov hiš zagotoviti
brezplačna stanovanja in brezplačne
lokale za obrt in trgovino, tedaj pa se
taka politika ne more več imenovati
socialna. Kakor sem že omenil, je rav-
no med najemniki največ verižnikov
in drugih takih oseb, ki so v zadnjih
letih mnogokrat ne na posebno naše

način obogateli. Niti človeška družba niti država nima posebnega povoda te ljudi ščititi, ščititi na škodo onega stanja, ki je najbolj konzervativen in najbolj zvest član države in prijatelj miru in reda. Ni uvideti razloga, zakaj bi se od teh najemnikov ne smela zahtevati najemnina, ki znaša toliko odstotkov njihovih dohodkov, kakor so jih pred vojno porabljali za najemnino. S tem povisanim najemnino bi se povišali tudi dohodki občine in države in ti površani dohodki občine in države naj bi se porabili za podpiranje onih poprej omenjenih slojev med najemniki, ki so res podpore potrebni.

Med one, ki so krivi stanovanjske bede, se pri nas navadno šteje stanovanjski urad. Ker je ta najbližji in ga je mogoče takorekoč z roko doseči, je pač umevno, da se po njem najraje in najhujše udriha. Kdor pa pozna stališče in delovanje stanovanjskega urada natančneje, bode moral priznati, da je to pač tisti grešni kozel, ki mora trpeti vse tuje grehe na tem polju.

Že od leta 1919., torej blizu 3 leta, poslujejo razne stanovanjske komisije in stanovanjski uradi. Vse te komisije in vsi ti uradi so imeli nalogo, iskati nezasedena in ne zadostno zasedena stanovanja in jih nakazovati onim, ki jih potrebujejo. Vse te komisije in urade so z vso gorečnostjo vedno podpirali vsi tisti, ki so iskali lokale. Pravi čudež bi potem moral biti, če bi se v teku teh 3 let ne bila izvohala že zadnja luknja, ki še ni do vrha natlačena. Stanovanjski urad pa seveda nima niti sredstev niti oblasti za to, da bi ustvarjal nova stanovanja. Če jih pa nima na razpolaganje, jih tudi nakazati ne more. Nevolja tistih, ki nimajo stanovanja, je nazadnje umevna. Napačno pa je to nevoljo izlivati na stanovanjski urad, ki v tem oziru nima druge oblasti, kakor razpolagati s praznimi stanovanji. Nočem reči, da ni v našem mestu tu in tam še kakšno stanovanje, ki ni popolnoma natlačeno. Samo na sebi to s stališča ljudskega zdravja ni nobena nesreča. Preveč natlačena stanovanja so v zdravstvenem oziru vedno nevarna ne samo lastnim prebivalcem, ampak tudi okolici, ker se je vedno bati, da se razpasejo v takih stanovanjih kužno boleznijo, ki se potem z večjo ali manjšo naglico razširijo daleč na okrog. A če se najde tako stanovanje, ki ni prenatlačeno, tedaj so to navadno stanovanja, ki se ne dajo deliti, stanovanja, ki štejejo sicer več sob, a imajo samo eno kuhinjo, ali pa samo 1 vhod itd. V tem oziru pa tudi stanovanjski urad ne samo iz tehničnih, ampak tudi iz pravnih razlogov ne more ukreniti ničesar.

(Konec prih.)

Politične vesti.

* Kako »probujajo« klerikalci slovensko ljudstvo v Prekmurju. »Slovenski Narod« objavlja dopis iz Prekmurja z naslovom »Zločin in izlajstvo«. Tu poroča o hujškaskem nastopu poslanca Žebota na shodu SLS v Murški Soboti. Žebotov govor je najbolj ugajal madžarskim elementom, ki še vedno delajo na to, da bi Prekmurje v katerem primernem trenutku zopet pripadlo Madžarski. Žebot je hujškal Prekmurce proti slovenskim uradnikom in učiteljem, jih imenoval imperitance, napadal je armado in dejal, da bi morali Prekmurci služiti največ 3 tedne in le doma v Prekmurju (!). — Sploh se je široko ustil tako, kakor da je z veliko žlico pohrustal vso državniško in politično modrost. Značilno je, povdarja dopisnik, da je navzoči okrajni glavar dr. Lipovšek mirno prenesel Žebotovo hujškarijo in da je neki uradnik okrajnega glavarstva, ki je prisegel na ustavo, predlagal resolucijo proti ustavi. — Tako probujajo klerikalci prekmursko ljudstvo!

* Francosko stališče. Sobotni »Slovenec« objavlja daljši dopis svojega pariškega dopisnika, ki tolmači francosko stališče na genovski konferenci. Ta dopis je »Slovenec« objavil s primerno rezervo, ker je v njem tiha kritika zunanje političnega stališča, ki ga pri nas zastopa ravno klerikalno časopisje. Če čitamo »Stražo« in druge liste te sorte, najdemo vse polno napadov na Francijo, francoske imperijaliste, militariste itd., tako da večkrat izgleda, kakor da bi bili klerikalni listi v službi nemške propagande. »Slovenec« pariški dopisnik zelo mirno in stvarno zavrača te napade na francosko politiko in prihaja do istega zaključka kakor naš članekar v zadnjih člankih o genovski konferenci, zlasti pa v sobotnem članku »Mirovne pogodbe in Francija«. Francosko stališče je konsekvantno in najbolj odgovarja interesom naše države. »Slovenec« dopisnik pravi med drugim: ... Francija čuva v Genovi mirovne pogodbe. Kaj sledi iz tega za nas, oziroma zakaj ji je naše časopisje to zamerilo? Versajski mir je obračunal z Nemčijo; ker je za nas manj važen, smo seveda bolj razpoloženi govoriti za njegovo revizijo. Kaj pa, ako bi vrgli na mizo mirovno pogodbo, ki nosi ime St. Germaina in Trianona? Mislimo, da nas ta besedila zelo živo zanimajo, saj ravno na njih sloni nova politična organizacija Srednje Evrope. V njih je tudi izražena volja Slovencev in Hrvatov, da hočejo proč od Avstrije. Kako hočemo zagovarjati obstoj tistih pogodb, ki govorijo v našem interesu, ako zagovar-

jamo demobilizacijo onih, s katerimi naši stojijo in padejo? Ako začnemo z revizijami, nikdo ne more reči, kdaj in kje se bodo revizije končale. Versajski diktat, kot se rado imenuje delo mirovne konference, je juridično podlaga za Jugoslavijo, Českoslovaško in Poljsko. Začnimo rušiti na tem temelju, delali bomo samo v interesu tistih, ki vidijo v nasledstvenih državah vse zlo Evrope in ki bi s popolno revizijo versajškega diktata radi potisnili zgodovino nazaj tja, kjer je bila leta 1914. Končno pristavlja, da naša vlada »gotovo ni delala proti interesom Slovencev, ako se je pridružila Francozom in podprlo njihovo tezo o nedotakljivosti mirovni pogodbah.

* Iz odbora narodne skupščine. Zakonodajni odbor je v seji 5. t. m. sprejel predlog, da se zakon o državnem računovodstvu bivše Srbije raztegne na vse državo. Tudi je sprejel zakon o volilnih imenikih. Finančni odbor je v seji istega dne sprejel proračun vojne in mornaričnega ministrstva.

* Zopet ministertvo za socialno politiko. V seji min. sveta 5. t. m. je minister Laza Marković predlagal ukinjenje ministrstva za socialno politiko. Izvolil se je 4članski komite, ki naj zadevo prouči.

* Radićevo republikanstvo. Ljuba Stojanović, voditelj srbskih republikancev in navdušen Jugosloven, je nedavno pozval Radića kot šefa Hrvatske seljačke republikanske stranke, naj utrdi načela, ki bi omogočila republikancem v Beogradu in republikancem v Zagrebu sporazum in ustvarila bazo za skupno borbo. Radić mu je odgovoril z brutalnim člankom v »Slobodnem Domu«, v katerem pravi, da so vsi Srbi enaki: oni v vladnih strankah in ti v opoziciji, radikali in republikanci ter da imajo vsi isti cilj: uničiti hrvatstvo. Zato Radić odbija vsak sporazum in idejo jedinstva, češ, da hoče voditi še dalje »s pomočjo kulturnih narodov v inozemstvu« borbo za osvobodjenje. Radić je s tem odločno priznal: 1. da mu ni za republikanstvo, da se ne bori samo proti režimu itd., temveč da sploh odklanja sedanjo državo; 2. da se v svoji borbi poslužuje inozemstva in kliče tujce na pomoč proti državi, ki jo je ustvaril ves jugoslovanski narod in v katero se tudi Hrvati vstopili prostovoljno. — Ta dejstva so že dolgo znana, a treba jih je povdarjati vedno znova, ker pri nas še mnogi mislijo, da je Radić za to državo, hoče pa republikansko in federativno ureditev. Dobro pravi »Jugoslovanski List«, razpravljajoč o Radićeve megalomaniji: »Čas je, da se konča komedija s tem politikantom, ki se postavlja v službo tujine, kajti

mi dvomimo, da bi hrvatski del našega naroda hotel in mogel še nadalje nositi odgovornost za bedasto počenja nje tega megalomana. Hrvati so prostovoljno vstopili v to državno zajednico in ne smejo dovoliti, da bi ljudje, ki se nazivajo za njihove voditelje, kompromitirali njihova najgloblja čustva in spravljali v dvom njihove patriotske težnje, da bi se uredila sedanja država.«

Dnevna kronika.

— Bosanski kmetijski mladeniči v Sloveniji. Pokrajinski uprava za Bosno in Hercegovino namerava poslati 10 kmetijskih mladeničev, ki so dovršili petmesečni tečaj zimske kmetijske šole v Livnu in v Modriču na vzorcu kmetstva gospodarstva v Sloveniji, da se praktično izšolajo v poljedelstvu.

— Rezultat redukcije uradništva. Komisija za redukcijo uradništva je reducirala skupno 9296 uradnikov in uradnic, od katerih je bilo 9260 ukazanih ter 6036 nenkazanih. Zunanje ministrstvo ni utrpelo nikake redukcije, a vojno ministrstvo samo v neukaznem osebju. Prometno ministrstvo potrebuje še 2356 uradnikov, zato seveda ni izgubilo nobenega. Največje je število odpuščenih pri finančnem ministrstvu, namreč 2748 oseb, pri poštnem in telegrafnem ministrstvu je odpuščenih 2670 oseb, pri pravosodnem 1337, pri policiji pa 649.

— Podpirajmo naše tehnike. V Pragi obstoja društvo jugoslovanskih tehnikov, ki ima namen združiti vse jugoslovanske tehnike v Pragi v popolnoma strokovno organizacijo, da si skupno širijo teoretično in strokovno znanje potem knjig in tehničnih revij, predavanj in ekskurzij v industrijska področja. Društvo prireja ekskurzije redno 4 do 6-krat na mesec v okolice Prage ter vsaka dva meseca po eno večje centre češkoslovaške republike. Sedaj pripravlja društvo večjo ekskurzijo v Nemčijo, za to pa rabi seveda denarja, katerega nima, ker pa bo to širjenje obzorja in strokovnega znanja naših mladih tehnikov prišlo le v korist naše mlade industrije, se obrača društvo do vseh naših industrijskih podjetij, v domovini, da mu prislokočijo na pomoč. Darila naj se pošiljajo Prvi hrvatski štedionici v Zagrebu s pripombo za »Društvo jugoslovanskih tehničarjev v Pragu, za ekskurzije fond.«

— Samomor na Pragerskem. Dne 3. maja okrog 15. ure se je ustrelil v restavraciji g. Dolničarja na Pragerskem Josip Zgorelec, upravitelj bolnišnice v Prelogu v Medjimurju. Vzrok samomora je še neznan.

Kirke.

Verižniška komedija v štirih dejanjih. Spisal Alojzij Remec. — K premijeri v Narodnem gledališču v Mariboru, 9. maja 1922.

Pobledeli so rdeči plameni strahote človeštvo se je oddahnilo za trenutek. Težka koprena morečih sanj, trdovratno se zibajoča nad morjem groze, se je razpršila, votlo bobnenje nebrzdanih, od strasti razpahljenih in slepih sil, se je razlilo v pozavne kot slovesno doneča pesem, zganila se je zemlja, zganilo se e v nji in nad njo — kot bi priplul spomin iz davnih dni in povabil iz grobov pozabljenja ves svet na veselo svatbo Miru — Svobode — Novoga življenja.

Trenotek — iz nečloveka se je vzdramil človek, zagorel je v njem visoki in prekipeljavski kres veselja, njegovo srce je do dna občutilo svojo neizmerno in pristno moč, oči so zazrle pomlad, ki se je sunkoma pognala iz zemlje, pognojene z mlado in vročo krvjo.

Trenotek le — in spačila se je podoba vzhicene radosti kot bi se zajedla vanjo neodpušljiva pregreha nekdanjih dni, porojenih iz sovraštva, pohlepa in zavisti. Le za hip se je preril človek do samega sebe, ko se je še čil in veren napotil na to dolgo in blatno cesto, ali že ga je potegnilo z vso silo k tlom usodno prokletstvo. Ustvaril si je zlato tele, rajal krog njega in ga molil.

Lepa, bele ceste, ki so se vile skozi trge, mesta in vasi, podobne sneženim

žarkom, se vijo kot blatne trakulje. Nepregledna vrsta napol razdrtih voz in avtomobilov, plahte, šotori, nagrajene puške, jermeni, umazane cunje, čete sestradanih konj — kot da je ves svet ostudno smetišče. Ljudje so odvrgli bajonete in repetirke, zavrznili od veselja, utihnili, duše so ranjene, naj živi telo. Brekajo po smetišču, plenijo, grabijo, naj živa telo.

In v tem času in v tem kraju se odigrava Remecova verižniška komedija »Kirke«.

Berta — žarišče spekulantov in verižnikov, inna veliko, udebelno, skoro do roba pozlačeno korito. Z eno roko vihti veliko, zlato žlico — znamenje dostojanstva in ugleda: z drugo pa vabi, vabi. Prihajajo: Sokliči — železničar, zvrnil je že marsikateri vagon v Bertino korito. Primaje se bistra glava, hrbenica armade — narednik Ferlič — z vojaškimi listinami in poverili. Oh, pri Berti je varen pristan, varen in vabljev, z vojaškimi poverili se tu sklepajo ugodne kupčije. »Barake, material, postelje, klopi, skratka: demobilizacijsko blago naj se spravi v denar. Prva ponudba vam, gospodična Berta.« Berta zavijti žlico, pomigne — kdo bi se ustavljal: lepo je korito — in Ferlič je v njem. — Gospod Ošaben, močna firma, a še bolj ošabna — a kljub temu: Bertino korito je očarljivo. — Weis — agent, priznana sladkost, brska in volja povsod in mlaska s svojim ostudnim jezikom. »Stražmojster Orehek, pozmeneje detektiv «ribari» po smradljivih mlakuži, četudi je vse na površini. Mrežo zatiskam med vsemi, dragi

moji. Ko bo zadregnjena, jo dvignem in niti ena riba ni ne uide. Imenitno! Berta, Weis, Ferlič, Sokliči — to bodo štiri masne ščuke. Zvit je stražmojster Orehek; za to ne gre naravnost v korito, tudi ne odstrani ga, kako tudi — saj je iz mesa. Nalanko vrta ob strani, rad bi se zmuznil v to zlato posodo majhen in neopažen, poskrbel nekaj zlatih kapljic in se navidezno izmuznil. Korito pa se polni in polni z »zlato godlo«, ki jo kakor pridne čebulice donašajo Sokliči, Ferlič, Weis itd. Za poplačilo jih Berta po malem pita.

Berta ima še nekaj ljudi okoli sebe, ki ne sodijo v gornjo družbo. Včasih, ko Berta še ni imela zlate žlice in zlatega korita, je bil njena desna roka Janezek. »Ko sva bila na posestvu in sem kakor vol vtekel od jutra do večera, tedaj sem bil pridni Janezek. In si me včasih lepo pobožala po licu. Bila sva kakor fant in dekle. Zdaj si postala visoka. Zdaj sem Janez — lenoba.« No, pa tudi danes, ko je hiša »polna« in je Berta visoka gospodična, hlapec Janez ni zavržen. Dobro se mu godi, odebelil se je, mirno in udobno poseda kot hišni čuvaj, bernardinec Sultan. Nikakor pa mu niso po godu mlajši hlapec Tone, ki »kontrabandastvu modruje: »Radi mene se svet lahko sesede na kup, jaz se ne ganem. In rad te imam še vedno, Berta, dasi nisi tega vredna. Vseh teh, ki se sučejo okoli tebe, se boš naveličala ip ostal ti bom samo jaz.« Poleg Janeza sta pri hiši še dekla Roza in njen ljubljeneč, mlajši hlapec Tone, ki »kontrabandirja« za Berto. Oba sta mlada in rada se imata, toda denar jima je tudi čudež-

na monštranca. Vzhiceno pripoveduje Tone svoji izvoljenki: »Ti boš še gošpa, ko bom dovolj prihranil, kupim posestvo, kočijo, konjička in bova na svojem živela! Samo, da te ti ljudje ne izpridijo!« — Javornik, učitelj. O njem je težko soditi. Ne sodi med Sokliče in Ferliče, a tudi poleg Janeza in Toneta ni mesta zanj. Semtertja se izlušči iz smradljive družbe. »Vampirji hodijo po naši zemlji in pijejo kri iz njenih žil.« Nima pa moči, da bi vampirje ugonobil, ali jim vsaj pokazal hrbet; preveč ga je že ta družba opojila. — Edini, ki ga ni uničil težki vzhic smrdljivih dni, je nadporočnik Krševan, ki ga je zgolj naključje dovedlo v hišo, kjer je spoznal Berto, ki pa ni več ona Berta, ki jo je ugledal prvič še v belem križu, z dvema kitama ob licih, s smehom dekleta šestnajstih let na obrazu. »Kako ste bežali pred nami študenti v Gorici po travniku, ko smo vas obmetavali s konfeti in koriandoli. Tudi sedaj je Berta še lepa. Lepa si Berta. Samo denar ti je nekakj vzlet, nekakj lepega, kar se je bleščalo v tvojih očeh tiste čase, ko sem ti vrgel šopek preko balkona.« Za hip objame Berto bolna melanholija. »Vse to je prešlo. Zdaj kupujem in barantam, denar se mi siplje v naročje, svet se mi klanja, moški kleče pred menoj in mojim denarjem. A vendar nečesa mi manjka: prijatelja, odkrite duše, ki bi je ne gnala k meni želja po mojem bogastvu.« — Vse te njene besede so le kot utrinek, obledel spomin na zaljubljenjo, zaprašeno in obledele, skoro pozabljeno pesem mladih duš. Njena kri je zastrpljena z zlatom. Na večne

JDS.

— **Krajni šolski svet v Št. Petru v Savinjski dolini** je razpuščen. Posle je prevzel vladni komisar iz Celja g. dr. Ant. Farčnik. V šolskem svetu je gospodaril doslej prosluli župnik Jančič, ki je v večini pravicah s farani.

— **Prošnje za konzulate.** Ministrstvo za zunanje zadeve javlja, da morajo vsi, ki se obračajo s kakršnokoli prošnjami na naša poslanstva ali konzulate v inozemstvu, priložiti prošnjam 10 dinarski kolek, ker sicer se njegovih prošnji ne bo upoštevalo in rešilo.

— **Za filateliste.** Ministrstvo za pošto in brzojav je sprejelo predlog jugoslovanskih filatelstov, da se radi spomina na poroko kralja Aleksandra izdelajo poseben žig, s katerim se bo žigosalo znamke na dan poroke. S tem žigom žigosane znamke bodo imele gotovo veliko vrednost, zato opozarjamo na to vse naše filateliste.

— **Klerikalci za »Hrvatskega Sokola«.** Znani odpadniški »Hrvatski Sokol« na Wilsonovem trgu v Zagrebu zbira sedaj prispevke za zgradbo lastnega doma. V ta namen so ustanovili hrvatski separatisti posebno družbo »Hiljadu nam...«, v katero hočejo zbrati tisoč članov, od katerih bo vsak daroval 1000 K. Zanimivo je, da se nahaja v seznamu članov te družbe tudi več hrvatskih klerikalcev, pred vsem znani vodja zagrebske Katoliške tiskarne, M. Baranović. V Sloveniji klerikalci pobijajo Sokole z noži, na Hrvatskem pa jih podpirajo, samo zato ker so — separatisti. To je zopet nov dokaz, da klerikalce ne brigajo načela, ampak koristolovstvo.

— **Institut za tropično medicino v Skoplju.** V Skoplju prične v kratkem z zidanjem zgradbe za institut za tropično medicino. To bo prvi institut te vrste v naši državi.

— **Poplave na Koroškem.** Iz Celovca poročajo, da je prošli teden zelo narasla voda v Vrbskem jezeru ter na nekaterih mestih celo poplavlila obrežje. Tudi Drava je deloma stopila čez bregove, enako Krka in nekatere druge koroške reke, ki so odnesle več mostov in napravile tudi sicer več škode.

— **Stavka poštinih prevoznikov na Koroškem.** Kakor poročajo avstrijski listi, so koroški prevozniki pošte sklenili 15. t. m. stopiti v stavko. Ker so njihove prošnje pri poštenu erarju za povišanje ostale brez uspeha, korošci bodo tako ostali še brez pošte. Tudi blagoslov Nemške Avstrije.

— **Vstaja na Kitajskem.** Na Kitajskem imajo zopet državljansko vojno. Revolucionarni vodja Vu-pe-fu je zbral svoje čete ter odkorakal proti Pekingu, katerega je, kakor poroča Reuterjev urad že odkolil. Položaj obleganih v Pekingu je hujše nego običajno, posebno ker so pretrgane vse prometne zveze.

— **Skupščina mednarodne zveze akademij** se vrši od 25. do 28. t. m. v Bruslju. Jugoslavijo bo zastopal don Fran Bulić, naš znani arheolog.

— **Liter mleka 500 K.** Glasom sklepa mlekarjev v Gradcu bo stal od 10. t. m. dalje liter mleka 500 nemško-avstrijskih kron.

Darujte za 'Sklad otroške bolnice' v Mariboru.

base bo ostala Kirke — čarovnica. Ker denar nima te moči, da bi je spreminjal zopet v človeka. In ona raja, raja kot boginja sredi svojih malikovalcev. Krševanju je preveč, več ne more zdržati sredi njih. Iztrga se Berti, iztrga vsem. Za slovo jim pove: »Ti vidiš nad njimi vsemi kakor boginja z zlatim žezlom v roki. V svinje jih je izpremenila moč tvojega bogastva in niti žele ni več ne, da bi postali ljudje. Po vseh štirih bi morali lesti krog tebe. Ko se jih naveličaš, jih naženi v stajo in jim nasuj želoda v korita! To mi je gorelo es ta čas v prsih. Zbogom.«

Mimo nas zdrkne komedija današnjih časov. Umazan curek, ki je prišel iz nečistega studenca, polnega trupenih semen, se vije po izmučeni emliji. Ves svet pozna ta studenec in mnogo jih je, ki zajemajo iz njega. Kirke se vedno očaruje za zlato tele bog.

Demokratski sestanek v Ormožu, ki se je vršil v soboto ob priliki obnove zboru krajevne demokratske organizacije, je prav dobro uspel. Poročilo o delovanju organizacije v preteklem letu je podal mesto bolnega predsednika dr. Strelica, tajnik g. Grivec, ki je zlasti povdarjal sijajno zmago demokratske stranke pri ormoških občinskih volitvah — kljub nečutenemu teroru in nepošteni agitaciji klerikalcev. V lepem številu zbranim somišljenikom iz vseh slojev je podal situacijsko poročilo imenom oblastnega načelnstva navzoči g. dr. Reisman, ki je razmotril zlasti naloge strankinih organizacij in pomen nove upravne ureditve naše države. Po živahni debati se je izvolil nov odbor organizacije s predsednikom dr. Banom, tajnikom Janikom Grivcem, podpredsednikom zdravnikom dr. Hrovatom in še 15 odbornikov, ki zastopajo vse sloje. Vsi navzoči so imeli odločno voljo, da strankino življenje takoj obudijo in se tako pravočasno pripravijo za bližnje velike naloge, ki jih bodo vsled svoje enotnosti in navdušenja za demokratske ideje gotovo tudi izvedli.

Shod na Kaplji, prirejen v nedeljo 7. t. m., je ponovno pokazal, da je v tej občini naša demokratska misel trdno zasejana. Pred par sto ljudmi sta govorila z lepim uspehom — pod predsedstvom župana g. Strableka — dr. Lipold in V. Spindler. Osnovala se je krajevna organizacija Demokratske stranke, katere predsednik je g. Strablek. Sprejete so bile resolucije, ki zahtevajo: izpolnitev novih moči na šoli; olajšave pri predpisu davkov za tamošnje prebivalstvo za nazaj za čas nemške okupacije; zahvalo demokratskim poslancom za uspešno izbojevanje mariborske oblasti; skupni nastop naprednih političnih strank pri bodočih volitvah itd. Ljudstvo je izreklo željo, da bi se enaki shodi še večkrat priredili.

Mariborske vesti.

Maribor, 8. maja 1922.

m Okrasite hiše s cveticami! Po vseh mestih se je pred vojno razmahnila akcija za okrasitev hiš s cveticami. Gole mestne hiše izgledajo posebno spomlad in poleti skrajno dolgočasno, zato pa jih lepe cvetlice po oknih, balkonih in drugih takih vidnih mestih namah napravijo prijaznejše in vsa zunanost mesta dobi drugačen, bolj topel, domač izraz. Po vojni se sedaj zopet razvija posebno v Ljubljani in v Zagrebu tekma, katera hiša bo lepše okrašena s cveticami. Ali naj Maribor zaostane? Nikakor! Tudi naše gospodinje naj poskrbe, da dobi kakor notranjščina tudi zunanost naših stanovanj lep videz. Okrasite hiše s cveticami!

m Klavirski koncert požarne brambre. Zadnja objava požarne brambre v našem listu, da svirajo na koncertu požarne brambre graški umetniki je vzbudila med našimi jugoslovanskimi krogi splošno začudenje in nezadovoljstvo. Radi tega smo se informirali na pristojnem mestu, kaj je pravzaprav s to zadevo ter v splošno zadovoljstvo izvedeli, da je prišla označba »graški« umetniki pomotoma v objavo. V resnici je g. Frjo Paltan, ki se je sam ponudil, da priredi brezplačno koncert s svojim učiteljem Hugonom Kroemerjem, Lajtersberčan, kjer živi zasebno na svojem posestvu, torej ni Gradčan, ampak je le v Gradcu študiral ter nekaj časa živel. S tem upamno, da je zadeva pojasnjena in poravnana.

m Ljudska univerza. V petek ob 8. uri. Zvečer predava v mali kazinski dvorani g. prof. dr. Ljudevit Pivko o nekaterih aktualnih vprašanjih slovanstva zgodovine. Zgodovinska predavanja so vedno vzbujala posebno pozornost in zanimanje, zato občinstvo pozdravlja priznanega strokovnjaka za predavateljsko mizo v kazinski dvorani.

m Trgovci in obrtniki se opozarjajo na drugi odstavek § 10 cestnoprometnega reda za mesto Maribor z dne 15. III. 1882, št. 1430, ki je bil tudi od policijskega komisarijata dne 8. nov. 1919, potrjen in ki se glasi: Verstvene strehe pred prodajalnici in iz-

ložbenimi okni morajo biti najmanj 2 metra visoke in tako postavljene, da ne ovirajo splošnega cestnega prometa. Prestopek te uredbe se bode strogo kaznovalo v smislu § 19. citiranega cestnega reda in inia varnostna straža nalogo, da vsak tozadeven nedostatek prijavi.

m Prošnja za dve ubogi vdovi. V veliki bedi živita v Mariboru dve vdovi, ena z 2 bolnima otrokoma in ena s 5 otroci. Usmiljena srca se prosijo, da izroče podpore zanje v našem uredništvu, kjer so tudi imena obeh na razpolago.

m Kavarna »Jadran«. Danes koncert. Gostuje prof. Kubiček.

m Letošnje glavno cepljenje koz za mesto Maribor se bode vršilo po sledečem načrtu: I. za I. okraj, t. j. notranje mesto, dne 15. maja v ponedeljek ob 10. uri v prostorih dekliške šole v Miklošičevi ulici; II. za II. okraj, t. j. graško predmestje, v torek dne 16. maja ob 10. uri v telovadnici dekliške šole v Cankarjevi ulici; III. za IV. okraj, t. j. meljsko predmestje v sredo dne 17. maja ob 10. uri v otročjem vrtcu v Erjavčevi cesti; IV. za III. okraj, t. j. Koroško predmestje v petek, dne 19. maja ob 10. uri v telovadnici deške šole v Samostanski ulici V. za V. okraj, t. j. Magdalensko predmestje v soboto dne 20. maja ob 10. uri v prostorih deške šole na Ruški cesti. Pregled in nadaljevanje cepljenja za one stranke, ki ne bodo mogle prinesiti svojih otrok k glavnemu cepljenju se bo vršil teden pozneje vselej na istih prostorih in ob istem času. Prinesiti se mora vse otroke stare nad 4 mesece, ki še sploh niso bili cepljeni, ali ki so bili brezuspešno cepljeni. — Kdor bi za cepljenje obveznih otrok ne prinesel, se bode strogo kaznoval.

m Za ubogi vdovi nam je poslal g. Franc Golob, čevljarski mojster, 2 para otroških čevljev. Posnemajmo!

m Dražba lovov v mariborskem okraju. Danes dne 8. t. m. se je vršila dražba sledečih lovov: Ciglenec, zakupnik Franc Krajnc iz Sv. Martina pri Vbg.; letna zakupnina K 3400. — Dragučova, zakupnik Franc Švare v Mariboru; zakupnina K 2500. — Spodnji Dupljek, zakupnik Ivan Poljanec v Mariboru, zakupnina K 3700. — Grušova, zakupnik Josip Kraner v Grušovi; zakupnina K 7000. — Sv. Marjeta ob Pesnici, zakupnik Levin Kottas iz Ruperč; zakupnina K 5600. — Sv. Martin p. Vbg., zakupnik Franc Krajnc iz Sv. Martina p. Vbg.; zakupnina K 4600. — Sv. Peter pri Mariboru, zakupnik Josip Kirbiš iz Maribora; zakupnina K 11.200. — Vosek, zakupnik Anton Šamlj iz Voseka; zakupnina K 5200.

m Nedeljski popoldan pri treh ribnikih. Kakor vedno se je tudi večeraj popoldan zabavalo številno občinstvo, posebno vojaštvo v vojni v čolnih po prvem ribniku. Posebno je prijala voznja dvema vojakoma, ki sta v razposajenosti tako gugala svoj čoln, da se jima je prevrnit in vojak sta strbunknila v vodo. Ker jima ni prijala še malo premrzla mokrota, sta se hoteli ukrcati na drug čoln, v katerem sta se nahajala dva druga veslača, toda pri tem sta prevrnila še tega, tako da so bili naenkrat mesto dveh štirje v hladni vodi. Ker ni preostalo drugega, je morala družba splavati na breg. Nesreče ni bilo nobene in cela zadeva je vzbudila več smeha kakor pa strahu.

m Velika Kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

m Opozarja se na razprodajo ostan- kov pri trvdri Karmičnik na Grajskem trgu št. 1. Glej oglas.

Narodno gledališče.

Repertoar:

Ponedeljek 8. maja: Zaprt.
Torek, 9. maja: »Kirke«. Premijera.
Abon. A.

Predstave v Narodnem gledališču. Opozarjamo cenj. občinstvo, da se vrše od sedaj naprej predstave ob dvajsetih in ne več ob devetnajstih in pol. Šesta dijaška predstava v Narodnem gledališču. V petek 12. maja se vrši šesta dijaška predstava »Dedni logar«. Spisal Otto Ludwig.

»Kirke«. Jutri v torek, 9. maja vprizori mariborsko gledališče izvirno delo Alojzija Remca, »Kirke«. »Kirke« je verziška komedija. Ker je ta komedija zelo aktualna in odersko dobro prirejena, je pričakovati najboljšega uspeha posebno še, ker nam je Remec ostal v najboljšem spominu ko smo gledali njegovo dramo »Učiteljico Pavlo«. (Glej današnji redilistek v »Taboru«.)

Kultura in umetnost

x Turneja Ljubljanske Glasbene Matice. Ljubljanska Glasbena Matica odide v četrtek 11. t. m. s svojim pevskim zborom pod vodstvom g. ravnatelja Hubada na turnejo v Beograd, Novi Sad, Subotico in Sarajevo.

x Štiridesetletnica svojega umetniškega delovanja je slavila te dni gđe. Pavla Linadić, članica zagrebskega gledališča.

x Ravnatelj zagrebske drame, dr. B. Linadić poda baje ostavko. Na njegovo mesto pride baje dr. Milan Begović, znani dramatski pisatelj.

x Petdesetletnica smrti Andreja Sladkovića. Te dni je minulo 50 let, kar je umrl prvi moderni slovaški pesnik Andrej Sladković, predhodnik znanega slovaškega pesnika Hviezdoslava.

x Nova gledališka intendant za Skoplje in Novi Sad. Prosvetno ministrstvo je imenovalo prof. Vladimira Karadžića za gledališkega intendantu v Novem Sadu.

x »Jadranski almanah«. »Naša založba« v Trstu izda prihodnje leto »Jadranski almanah« za leto 1923. V Almanahu bodo orisane kulturne, politične, socialne, kmetijske, narodno gospodarske, učiteljske, društvene in druge panoge življenja naših primorskih rojakov. Uredništvo almanaha, ki bo knjiga, kakršne Slovenci še nismo imeli, je prevzel kritik dr. Alojzij Res.

x Knjige Goriske Matice I. 1923. Goriska Matica izda za prihodnje leto sledeče knjige: Koledar za 1. 1923 (s slikami). — Dr. Al. Gradnik: Zlatar srca. (Biseri iz hrvatskega slovstva) ter dr. Pavlica: Hrvatska knjiga. (Prevod iz sv. pisma). Naslovne strani knjigam nariše akad. slikar A. Bucik.

Podpirajte Jug. Matico!

Gospodarstvo.

g Prodaja novih konjskih podkev. Dne 10. junija t. l. se vrši v pisarni Ubojnega slagalista IV. Armijske oblasti (vojašnica kralja Petra I.) v Zagrebu javna ustmena licitacija 54.000 komadov velikih novih konjskih podkev, ki se nahajajo v Ubojnem slagalistu III. Armijske oblasti v Skoplju. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani in interesantom na vpogled.

g Dobava sraje in ovratnikov. Ministrstvo vojne in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu namerava nabaviti 1050 sraje in 2100 ovratnikov. Ponudbe z navedbo cene in dobavnega roka je poslati Odeljenju za mornarico v Zemunu ter je po možnosti priložiti vzorce. Predmetni oglas je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani in interesantom na vpogled.

Sport.

: SK Concordija (Zagreb): SSK Maribor 8:2 (5:1). V nedeljo odigrana prijateljska tekma je končala po zelo lepi igri v korist Concordije z 8:2. Koti 6:3 za Zagrebčane. Natančnejše poročilo sledi.

: MAK Svoboda 5:3 (1:2). Prvenstveno tekmo je po težki igri odločil v svoj prid MAK. Sodnik g. Frankl.

: I. naraščaj »Maribora« je premagal I. naraščaj »Rapida« z 1:0.

: Split. Hašk: Hajduk prvi dan 1:1 za Hajdul, drugi dan 2:1 za Hašk.

: Zagreb. Prvenstvena tekma Ilirija-Viktorija 2:0.

: POLNP. Plenarna seja se vrši danes 9. t. m. ob 20. uri v klubovi sobi Grajske kleti.

Administrativna razdelitev države.

(Konec.)

30. Mostarska oblast s sedežem v Mostaru. To oblast tvori mostarsko okrožje.

31. Travnjska oblast s sedežem v Travniku. To oblast tvori travniško okrožje.

32. Vrbaska oblast s sedežem v Banjaluki. To oblast tvori banjaluško okrožje.

33. Bihaška oblast s sedežem v Bihaču. To oblast tvori bihaško okrožje.

Člen 2. Dve ali več manjših oblasti se lahko združijo v eno oblast. Končno odločitev o tem donesejo oblastnijske oblasti. Toda tudi tako oblikovana oblast ne sme imeti več nego 800.000 prebivalcev.

Člen 3. Za število prebivalstva v posameznih oblastih velja ljudsko štetje od 31. decembra 1921.

Člen 4. Poedine občine ali srez se v roku petih let po opolnomočenju te uredbe morajo izločiti iz oblasti, katerim so bile pridružene ter se priključiti kakor drugi oblasti, ako pristanejo na to njihova samoupravna predstavništva ter oblastne skupščine one oblasti, kateri se žele pripojiti, a njihovo odločitev odobri notranji minister po pristanku ministrskega sveta. Po preteku petih let se zamorejo take izpremembe izvršiti samo potem zakona.

Člen 5. Spajanje oblasti v Bosni in Hercegovini se vršijo po odločitvi oblastnih skupščin dotičnih oblasti, donešeni z dvestrejšinsko večino glasov v mejah določenih v čl. 95 ustave. Poedine občine ali srez pa se morejo izločiti iz svojih oblasti ter pripojiti drugim v sedanjih mejah Bosne in Hercegovine ali izven njih, ako na to pristanejo njihova samoupravna predstavništva z odločitvijo treh petin glasov ter to odobri narodna skupščina.

Člen 6. Razdelitev na okruge (županijske) in srez (kotore) ostane, v kol-

kor ne bi bila spremenjena pri razdelitvi oblasti. V slučaju, da so s to razdelitvijo na oblasti razdeljeni posamezni okruzi, srez ali občine na več oblasti, se pooblašča notranji minister, da po odobrenju ministrskega sveta odredi okrožna, odnosno srezka in občinska središča srezom, oziroma občinam in selom, katerih desedanja središča so ostala izven oblasti, okruza, ali sreza v oni oblasti, kateri so pripadle.

Člen 7. V Ljubljanski oblasti tvorijo srez sedanji politični okraji, dalje sodna okraja Brežice in Sevnica enega, a sodni okraj Laško tudi enega.

V Mariborski oblasti, izvemši Medjimurje tvorijo srez: 1. mariborski levi breg: mesto Maribor, sodni okraj Sv. Lenart; 2. mariborski desni breg: sodni okraj Maribor desni breg in Slov. Bistrica; 3. dravogradski: sodna okraja Marenberg in Guštanj; 4. slovenjgraški: sodna okraja Slovenjgradec in Šoštanj brez občine Šmartno na Paki; občini Gornji Dolž in Kozjak iz konjskega sreza; 5. konjski: sodni okraj Konjice brez občine Gornji Dolž in občine Kozjak; 6. gornjegrajski: sodni okraj Gornji Grad in občina Šmartno na Paki iz sodnega okraja Šoštanj; 7. celjski: sodna okraja Celje in Vransko; 8. šmarsko-rogaško-kozjanski: sodni okraji Šmarje, Rogatec, Kozje in občina Stopperce iz ptujskega sreza; 9. ptujski: sodni okraj Ptuj brez občine Stopperce in sodni okraj Ormož; 10. ljubotomsko-radgonski: sodna okraja Ljutomer in Gornja Radgona z Apaško kotlino; 11. mursko-sobotski: sodni okraj Murska Sobota; 12. dolnja-lendavski: sodni okraj Dolnja Lendava.

Člen 8. Mesto Beograd in mesto Zagreb se podredita velikemu županu dotične oblasti, s to razliko, da ostane uprava mesta Beograda tudi nadalje pod neposrednim nadzorstvom notranjega ministrstva.

Člen 9. Ta uredba stopi v veljavo, kadar jo podpiše kralj, a obvezno moč

dobi, ko se objavi v »Službenih novinah.« (kar se je že zgodilo).

Zanimivosti.

Kino kot strup in zdravilo. — »Morsko hlače«.

Upliv filma na razvoj človeka narašča od dne do dne. Najlažje se o tem prepričamo, če vzamemo v roko kriminalno statistiko. Število mladoletnih tatov in zločincev narašča, toda nikdo ne smatra tega za posledico kina. Če pa opazujemo publiko, ki obiskuje takozvane »senzacionalne« filme, opazimo med njo veliko število mladine »izpod 16 let«, kateri cenzura sicer preprečuje obisk takih predstav. In ravno ta mladina uživa in preživlja vse zgodbe glavnega junaka, v kinu ima priliko, videti moderno orodje, v kinu se nauči vseh »trikov«, kratko, v kinu se ta mladina strokovno izobrazi za zločince. Ni dvoma, da se živčni sistem otrok v pubertetni dobi najlažje razburi, v svoji fantaziji si ustvarja najnemogočnejše »fate morgane«, odtušuje delu ter končno propade moralno in materijalno. Kljub temu pa se dozdeva, da je nemogoče, da bi reproducirana fotografija mogla v toliki meri uplivati na živce. Zato pa navažamo zanimiv slučaj, ki se je pripetil te dni v Neathu na Angleškem. Ob priliki predvajanja nekega filma »Wild West«, se je nek gluhihonom vojni invalid tako zelo razburil, da je zadobil konvulziven napad ter se je onesvestil. Ko so ga prenesli na sveži zrak, je prišel zopet k zavesti ter obenem zopet — spregovoril. Če torej upliva film v toliki meri na odraslega, zrelega človeka, ki je preživel vse strahote svetovne vojne, koliko bolj pač posega v mlado, zastrupljeno dušo današnje povojne mladine?!

Morski vetrovi uganjajo včasih čudne stvari. Eden teh naravnih čude-

žev so vodni stebri, ki se imenujejo tudi vodne ali morske hlače. Zrak začne na mestu plesati z velikansko hitrostjo. To so tkz. vrtinci. Os teh vrtincev je prazna ter se napolni z vodo. Tako nastane velikanski vodni stebel, ki sega včasih celo visoko do oblakov. Gorje pa ladji, ki zadene ob tak vodni stebel, ki z vrtincem vred drvi po morski gladini. Vsa ogromna teža vode bi padla na njo ter jo pokopala pod seboj. Taka osoda je nedavno skoraj doletela parnik »Germania«. Parnik je plul kakih 800 milj oddaljen od Newyorka, ko so mornarji in potniki zagledali »morske hlače«. Začetkoma se je opazal kakih osemnajst milj daleč nemir na vodi, nato so se začeli valovi zvijati in iz vode je začel vstajati velikanski stebel, ki je postal vedno večji in večji. S svojimi mavričnimi barvami je nudil potnikom veličasten pogled. Na vznožju je bil stebel krog 150 čevljev širok ter se je dvigal kakih 1200 čevljev visoko v zrak. Kapitan, ki je takoj razumel nevarnost, je zaukazal, naj požene stroje z vso silo, da uide parnik preteči katastrofi. Začela se je tekma na življenje in smrt. Kmalu so tudi potniki, ki so bili vsi zamaknjeni v ne navadno naravno prikazen, spoznali nevarnost. Steber je prihajal vedno bližje, kljub temu, da je parnik zorjaško silo rezal valove in drvel po razburkanem morju. Potniki so se stiskali na krovu in z nemo grozo čakali, kdaj jih doseže. Že je bil stebel čisto blizu ladje, ko je veter nenadoma ponehal in stebel je izginil v morje tako hitro kakor se je prej prikazal. Nek učenjak ki je bil na krovu, je pozneje pripovedoval, da je bil to najgroznejši, istovčasno najčudovitejši prizor, kar jih je še kdaj videl. Če bi bil vodni stebel trčil v ladjo, bi bilo v Newyorku zapisano, da je parnik »Germania« izginil z vsem tovorom, potniki in moštvo brez sledu na nepojasnen način.

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Pretrgana pesem

Poljski spisala Eliza Orzeszkowa, prevel Vinko Albič.

(Dalje.)

II.

Dosti je še manikalo do poldneva ko je Julij Przyjemski sedel s knjigo na vrtni klopi in večkrat pogledal proti hišici, ki je mirno stala v sosednjem vrtu. Ovita od fioletovih mladik. Čez nizki leseni plot in skozi listje dreves, ki so se bolj razmikala v drevoredu, je bilo mogoče natanko videti, kaj se je godilo okrog hišice. Čudno! Je li ta vrt čarobno vplival tudi nanj? Sicer se ni dosti zmenil za voje sosedne, on jih je poznal komaj po imenu. Svoje staro posestvo je obiskoval zaradi opravkov in tudi zato, da si je odpočil od družabnega življenja, ki ga je popolnoma obvladalo v velikem mestu. Tu je hotel živeti samo svojim nagnenjem in brez skrbi, zato se je previdno ogibal vsakega novega znanstva. Zanimanje, ki je sedaj precej vsiljivo vstajalo v njem za prebivalce tiste siromašne hišice, se je celo njemu zdelo neka novega... Doma je bil večkrat pogledal na uro, zdelo se mu je, kakor bi se danes kazalci počasneje premikali nego sicer, in danes je šel dosti preje na izprehod nego navadno.

Po kratki šetnji skozi senčnate hodnike je sedel na klopi, ki je bila kakor nalašč za opazovanje. Najprej je videl precej velikega suhega moža s sivimi lasmi, ki je v ponošeni suknji, s čepico z zvezdo na glavi in majhno mapo pod pazduho stopil pred hišo. Za njim je šla urin korakov Klara; položila je roke na rame staremu možu, mu nekaj pripovedovala, nazadnje pa mu je ponudila čelo za poljub in stekla nazaj v hišo. — Suhi mož s sivimi lasmi se je počasi bližal vratom v plotu, ki so peljala na cesto, na pol poti ga je ustavil glasen klic iz hiše: »Papa, papa!«

Nekaj minut pozneje je pritekla iz hiše deklica s kratkim krilom in priprostim slamnikom na glavi, se oklenila očetove roke in skupaj sta nato zapustila vrt. Przyjemski se je nasmehljaj.

Oče gre v pisarno, sestra v delavnico. Ta Benedikt je zvit glava!... Včeraj sem mu naročil, naj kaj natančnejšega poizve o prebivalcih te hišice, danes sem že vedel vse. Trideset rubljev mesečne plače, siromaščina mora biti velika. To se razume. V idilih se glad navadno družijo s poezijo. Črn kruh za zajtrk, v košarici pa knjiga pesmi...

Ogledoval je knjigo, ki jo je držal v roki. To ni bil Rochefoucauld, marveč stara knjiga v raztrgani vezavi, ki si jo je bil včeraj izposodil od nove značke. Listajoč po njej, se mu je oko ufelo ob mestu, ki je bilo podčrtano s svinčnikom; torej zopet priljubljeno mesto.

Dvignil je pogled od knjige in se zamislil. — »Kako dolgo je od takrat, ko sem to čital?... Pred očmi mi vstajajo otroški časi, mladostna leta... Te lepe knjige, morda najlepše, kar jih imamo, bi pravzaprav ne smeli odložiti tako kmalu. Ne vem za pripravnost kraj, kot ta tibi, samotni vrt s senčnatimi drevesi, da obnovim znanje s pesnikom... Deklici sem res hvaležen, da mi je posodila knjigo...«

(Dalje prihodnjič.)

Mala oznanila

Vodjo za motorni čoln — ključavničarja — 12 K na uro, išče električna Fala. 703 3 1

Kupuje suha bukova drva in dobro ohranjen pisalni stroj 1. Jugosl. porred. za les, Maribor. 703 3-2

Zamenjam stanovanje v Celju, obstoječe iz treh velikih, svetlih sob v pritličju, kuhinje in priključ. za stanovanje s 4-5, četudi manjšimi sobami v Mariboru, če mogoče v bližini parka, event. s kosčkom vrta. — Naslov pove uprava »Tabora«.

Na Grajskem trgu št. 1

Vsled preureditve trgovine se razprodaja vse manufakturno blago po

neverjetno nizki ceni!

Velika razprodaja ostankov.

GREMIJ TRGOVCEV ZA MARIBOR.

VABILO

k 57. rednemu občnemu zboru članov trgovskega gremija

ki se vrši v soboto, dne 27. maja 1922 ob 19. uri v Gambrinovi dvorani v Mariboru s sledečim

DNEVNIM REDOM:

1. Prečitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
 2. Poročilo načelnika o delovanju.
 3. Poročilo računskih pregledovalcev.
 4. Sklepanje o proračunu za leto 1922.
 5. Sklepanje o plačevanju in visokosti gremijskih doklad, prispojitenih, sprejemnih, oprostitelnih in šolskih pristojbin.
 6. Volitev predsednika, podpredsednika, 9 odbornikov in 3 namestnikov, 2 računskih pregledovalcev, 4 odposlancev na zborovanja pomočniškega zbora, 2 članov in 1 namestnika v razsodišče, 2 odbornikov in 1 namestnika v šolski odsek ter 10 odposlancev in 10 namestnikov k zveznim zborovanjem.
 7. Predlogi članov po § 19 pravil, kateri se morajo 14 dni pred občnim zborom predložiti pismeno gremijskemu načelniku.
 8. Slučajnosti.
- V slučaju, da bi ta za 19. uro sklicani občni zbor ne bil sklepčen, se vrši ob 20. uri istega dne drugi občni zbor, ki sklepa veljavno ne glede na število navzočih članov.

MARIBOR, dne 6. maja 1922.

GREMIJ TRGOVCEV ZA MARIBOR

Predsednik: Vilko Welzl.